

Tanulságok – olasz módra

– felsőpulyai találkozás Pintér Lajos veronai magyar tiszteletbeli főkonzullal –

– *Az '56-os menekültek többsége Ausztriába került. Hogyan került Ön Olaszországba?*

– Mint minden magyar emigráns, először én is Ausztriába mentem. Arról tudtam meg, hogy kijutottam már Magyarországról, hogy amint a mezőn szaladtam, érezni kezdtem a nickelsdorfi szeméttelép bűzét. Onnan Bécsbe vittek, de ott nagyon rövid időt töltöttem. Megtudtam ugyanis, hogy az osztrák dokumentumokra sokat kell várni, én pedig világeletemben utáltam a sorban állást. Olaszországba viszont akkor papírok nélkül is ki lehetett jutni. November vége volt, amikor az olasz nagykövetségen jártam, december 1-jén pedig már Olaszországban voltam.

– *Kényszerűségből menekült, vagy huszonévesen inkább a kalandvágy hajtott?*

– 1956. november 28-án hagytam el Magyarországot. Az igazat megvallva a bőrömet mentettem, el akartam kerülni a magyar népi demokrácia börtöneit. A forradalom alatt Jászberényben éltem, később Budapesten töltöttem néhány napot. Gedei Istvánnal, a Magyar Nemzeti Múzeum későbbi főigazgatójával közösen vetünk részt egy kis akcióban, ami miatt még Nagy Imre 1989-es újratemetésekor sem jöhettek haza. A jászberényi Forradalmi Diákbizottság tagjaként a társaimmal lövöldöztünk egy kicsit. Én voltam közülük az egyetlen, aki kijutott nyugatra. Így, a többiek szerencséjére, én lettem a bűnbak. Czinege elvtárs, a Szolnok megyei párttitkár rám mint „fasisztára” példás büntetés kiszabását kérte. Ebbe a népbíró is belenyugodott, Czinege elvtársnak is igaza lett, a többiek pedig megúszták rövidebb börtönbüntetéssel. A Magyar Népköztársaság számára egészen '89 szeptemberéig *persona non grata* voltam. Akkor behívtak Rómában a magyar főkonzulátusra. Ott Szöcs Ferenc, akit két évvel azelőtt utasítottak ki Romániából, mert magyar főkonzulként túl sokat foglalkozott az ott élő magyarokkal, közölte velem, hogy rehabilitáltak, nyugodtan hazamehetek.

– *Térjünk vissza 1956 decemberére! Mihez kezdhetett akkor egy húszéves, életvidám, kicsit lövöldözős fiatalember „nyugaton”?*

– Pressburger Györggyel együtt először a Vöröskereszt menekülttáborába kerültünk az északolasz Chioggiába. A tábor azelőtt nyári gyereküdülő volt, úgyhogy két ágyat össze kellett tolni, hogy ki tudjuk nyújtani a lábunkat alvás közben. Olaszország akkor tranzitország volt, ezért nem is számítottunk arra, hogy maradhatunk. Aztán újra rám mosolygott a szerencse. A padovai egyetem vezetése a magyarországi történések hírére elhatározta, hogy menekült magyar egyetemistákat fogadnak nagy múltú iskolájukba. A rektor határozata értelmében tizennyolc magyar diáknak biztosítottak ösztöndíjat. Egyhetes „táborozás” után én, az egykori debreceni egyetemista már a padovai egyetem hallgatója voltam. A tizenhatodik a magyar ösztöndíjasok között.

– *Sem nyelvtudása, sem ismeretsége nem volt Olaszországban. Mi segítette a beilleszkedését?*

– Talán a derűs életszemlélet. Mindig azt mondtam magamban, hogy nem menekült vagyok, csak tanulmányútra mentem Olaszországba. A barátaimat is ezzel vigasztaltam. Próbáltam a sors kegyének tekinteni a történeteket. Olaszul nem tudtam ugyan, de latinul egész jól megértettem magam a biológia szakos hallgatókkal.

– *Mikorra tervezték a tanulmányút végét?*

– Nem terveztünk, egyszerűen csak örültünk, hogy „árnyékban” lehettünk. A hírekből, levelekből tudtuk, mi történik Magyarországon, így azt is, hogy mitől menekedtünk meg. 1957-ben aztán megszerveztük a Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetségét, mi több, Vaduzba, a MEFESZ alakuló ülésére is eljutottam. A szövetségen keresztül – amelynek Mihályi Géza után 1959 és 1961 között az elnöke voltam – rengeteg információnk volt az otthoni helyzetről és egymásról.

– *Milyen most a kapcsolata az akkori társakkal, tud-e a sorsuk alakulásáról?*

– Máig nagyon jó a kapcsolatunk. Kilencvenketten voltunk egyetemisták, tudtommal mindannyian elvégeztük az egyetemet. Sokan nagy karriert futottak be, és ma is elismert emberek. Okolicsányi Lajos ma igazgató főorvos és egyetemi tanár a padovai egyetem gasztroenterológia szakán. Ungár Ferenc Firenzében ortopédiai főorvos volt, ma tiszteletbeli magyar főkonzul. Én a veronai egyetemen dolgoztam, és ebben a városban vagyok tiszteletbeli főkonzul.

– *Tiszteletbeli főkonzulként milyen szerepet tud vállalni az ötvenedik évfordulás megemlékezések szervezésében Olaszországban?*

– Olyan szerencsénk van, hogy az olaszok nélkülünk is gondoskodtak a megemlékezésekről, nekünk csak segíteni kell, hogy minél jobban és minél hitelesebben történjen minden. Mondhatom, '56-ról soha annyit nem beszéltek még Olaszországban, mint most. Minden olasz újság a magyar forradalomról ír, az olasz baloldal átértékeli a történeteket és saját akkori szerepét. Nálunk a közelmúltban kis többséggel a baloldal nyerte a választásokat. A kormány és Giorgio Napolitano köztársasági elnök, aki az ötvenes években nagyreményű olasz kommunista pártfunkcionárius volt, most önkritikát gyakorolt. Az ország vezetői nyilvánosan elismerték, hogy jogos volt a hajdani tiltakozás a szovjetek magyarországi beavatkozása ellen. Utólag elfogadták Pietro Nenni döntését is, aki a szocialista párt elnökeként megtette, hogy a magyar forradalom leverése miatt '56-ban visszaküldte a Sztálin-díját a Szovjetunióba.

Tudni kell, hogy az ötvenes évek közepén Európa második-harmadik legerősebb kommunista pártja volt az olasz, amely most, ötven év távlatából elismeri, hogy tévedett. Ez mutatja a magyar forradalom világméretű jelentőségét. Ennél többet nem is akarhatnánk.

Természetesen tiszteletbeli főkonzulként számos magyarországi ünnepségre vagyok hivatalos. Október 23-án Jászberényben én tartom a megemlékező beszédet.

– *Ötven éve él Olaszországban, az olasz társadalom*

elismert tagja és veronai tiszteletbeli magyar főkonzul is. Milyen a nemzeti identitása?

– Elsősorban európai identitásúnak érzem magam, az eszem olasz, a szívem magyar.

– *Olasz ésszel és magyar szívvel milyennek látja az óhazát most?*

– A magyar társadalom identitásproblémákkal küzd. Ezt mi sokkal tisztábban látjuk külföldről. De a kifejtéshez szociológus vagy politikus kell, nem akarok politikával foglalkozni.

– *Jól értem, hogy ez az identitásválság ön szerint politikai eredetű?*

– Úgy gondolom, igen. Még mindig sok a nosztalgikus elem, sok mindent tisztázni kell a továbblépéshez. A demokráciának vannak pozitív és negatív oldalai. Aztán az is igaz, hogy a magyarok nagyon hajlamosak a panaszkodásra. Pedig jó volna, ha emlékeznének arra, hogy hányan tudtak például külföldre utazni 1987–89 táján, és ahhoz képest mennyien nyaraltak idén Jesolóban, Riminiben, Rómában vagy Toscanában. Szerintem mindkét kérdésben lehet tanulni az olaszoktól.

Nem volna szabad elfelejteni, hogy honnan indulunk, ahogy azt is látni kell, mi van körülöttünk. A veronai egyetemi klinika baleseti osztályán, ahol húsz évig voltam főorvos, annyi szerencsétlenséget láttam, hogy mindig azt mondtam, amíg nem engem visznek kórházba, én bizony boldog vagyok. ■